

Sähköisen pitkäaikaiskäilytyksen palvelut

Digitoinnin kehittäjä -koulutus
12.4.2024

Kirsi Hänninen, Xamk

Pääotsikon tai tunnin aiheen voi asettaa esimerkiksi tänne ylös

Ohjelma 12.4.2024

01.

Johdanto sähköisiin
pitkäaikaissäilytyksen
palveluihin

02.

Xamkin Yksan esittely

03.

Keskustelu

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty

- Aineisto on digitoitu, mitä seuraavaksi? Jo ennen tätä vaihetta on pitänyt päättää, miten digitoidut asiakirjat säilytetään ja tuodaanko ne löydettäviksi ja käytettäviksi. Näistä ydinkysymyksistä seuraavat alla olevat kysymykset ja valinnat.
- Mikä säilytysratkaisu on valittu? Säilytetäänkö oman organisaation järjestelmissä ja miten järjestelmä on valittu? Miten ja minne käyttökappaleet ja pitkäaikaissäilytykseen kelpaavat kappaleet järjestetty ja tallennettu? Onko päätetty käyttää kansallista säilytyspalvelua?

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty

- Jos aineisto saatetaan löydettäväksi ja käytettäväksi, miten se tapahtuu? Hoitaako organisaation oma henkilö arkistoa/kokoelmia, tietopalvelua ja aineistojen lähettämistä? Saatetaanko aineisto hakupalvelun piiriin? Mitä avataan ja millä ehdoilla? Otetaanko käyttöön julkinen käyttöliittymä metatietoihin ja/tai aineistoon? Miten löydettävyys, saavutettavuus ja käytettävyys varmistettu ja resursoitu?
- Suunnitelmat ja päätökset voivat muuttua projektin aikana.

Kansalliset pitkäaikaissäilytyspalvelut

- Pitkäaikaissäilytys tarkoittaa digitaalisen informaation säilyttämistä ymmärrettävänä ja käytettävänä.
- Keskeisessä roolissa metatiedot.
- KA tarjoaa valtionhallinnolle sähköisen arkistoinnin ja pitkäaikaissäilyttämisen palvelua. Vuonna 2025 Kansallisarkiston Sähköisen arkistoinnin palvelu laajenee koko julkishallinnon käyttöön.
- Digitaaliselle kulttuuriperinnön pitkäaikaissäilytykseen ja hakuun Kulttuuriperintö-PAS-palvelu ja Kansalliskirjaston ylläpitämä Finna-palvelu.
- Tutkimusdatan vastaavaan Fairdata-PAS
- Kansalliset pitkäaikaissäilytyspalvelut tarjoaa ja omistaa opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) ja niiden toteutuksesta vastaa CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy.

Kulttuuriperintö-PAS

- "Kulttuuriperintöaineistojen pitkäaikaissäilyttämiseen tuotettu PAS-palvelu (Kulttuuriperintö-PAS-palvelu) takaa kirjastojen, arkistojen ja museoiden keskeisten kansallisten digitaalisten tietovarantojen pitkäaikaisen hyödynnettävyyden.
- Digitaalisilla kulttuuriperintöaineistoilla tarkoitetaan sekä digitoituja että digitaaliseen muotoon tuotettuja kulttuuriperintöaineistoja: lakisääteisen säilyttämisen piiriin kuuluvia digitaalisia kulttuuriaineistoja, kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvaa digitaalista asiakirjallista aineistoa sekä aineellisen ja henkisen kulttuuriperinnön säilyttämisestä vastaavien, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimivien organisaatioiden muita pitkäaikaissäilytyksen piiriin kuuluvia digitaalisia tietovarantoja."

Finna

- Finna on Kansalliskirjaston ylläpitämä ja kehittämä hakupalvelujen kokonaisuus yhdessä arkistojen, kirjastojen, museoiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.
- Finnassa on mukana yli 470 kotimaista asiakasorganisaatiota.
- Finna on avattu vuonna 2013. Palvelua rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Finna.fi on hakupalvelu, joka hakee verkossa saatavilla olevaa aineistoa. Palvelusta voi myös hakea tietoa kirjastojen ja arkistojen aineistoista, joita ei ole digitoitu tai joihin on rajoitettu pääsy.

Finna

- Muut Finna-hakupalvelut keskittyvät tiettyjen aineiston tarjoajien aineistoihin. Esimerkiksi arkistojen, kirjastojen ja museoiden omissa hakupalveluissa voit tutustua erilaisiin poimintoihin tiettyjen aineistojen tarjoajien kokoelmista. Korkeakouluilla on myös omat Finna-hakupalvelut..
- Finnaan voivat osallistua opetus- ja kulttuuriministeriön Finnalle myöntämällä keskitetyllä rahoituksella alla kuvatut organisaatiot (OKM 14.11.2018). Samat organisaatiot voivat liittyä myös Kansalliskirjaston Europeana Formula -välityspalveluun.
- Rahoituksen ulkopuoliset organisaatiot voivat liittyä Finnan maksulliseen palveluun, jos aineistot sopivat Finnan konseptiin ja organisaatiolla on osaamista ja resursseja.

Fairdata PAS

- "Tutkimusaineistojen pitkäaikaissäilyttämiseen tuotettu PAS-palvelu (Fairdata PAS-palvelu) varmistaa tutkimuksen digitaalisten aineistojen saatavuuden ja pitkäaikaisen säilyvyyden. Fairdata PAS-palvelu tukee osaltaan pysyvää ja koordinoitua toimintamallia tutkimusaineistojen hallinnan tueksi. Pyrkimyksenä on, että tutkimuksen todennettavuus ja toistettavuus elinkaaren eri vaiheissa onnistuu ja tulosten hyödyntäminen on helppoa. Tällöin tutkimustuloksia voidaan käyttää yhä uudelleen, arvioida, hyödyntää päätöksenteossa ja turvata digitalisoitumisen myötä yhä nopeammin kasvavat tietomäärät tulevien tutkijasukupolvien käyttöön. Fairdata PAS-palvelu on osa tutkimusaineistojen hallintaa tukevaa Fairdata-kokonaisuutta."

Fairdata-PASiin kuuluu

- Tutkimusdatan säilytyspalvelu IDA. Sopii muille tiedostoille paitsi raskaassa käytössä oleva datalle ja tiedolle joka koskee EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa lueteltuja "erityisiä henkilötietoryhmiä"
- Tutkimusdatan kuvailupalvelu Qvain
- Etsin tutkimusaineistojen hakupalvelu.
- Julkaistut aineistojen kuvailutiedot ovat kaikille avoimia. Aineiston omistaja päättää miten ja kuka pääsee itse tutkimusdataan käsiksi.

CSC

- "CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy (CSC) on voittoa tavoittelematon erityistehtäväyhtiö. CSC:lla on merkittävä rooli opetus- ja kulttuuriministeriön koulutus-, tiede- ja kulttuuripoliittisen toiminnan ja kehittämisen välineenä. CSC:n omistajat ovat Suomen valtio (70% osakekannasta) ja korkeakoulut (30% osakekannasta).
- Pääasiallisia asiakkaita ovat opetus- ja kulttuuriministeriö ja sen toimialan organisaatiot, korkeakoulut), tutkimuslaitokset ja julkinen hallinto."

Diojen lainaukset: Kansallisten digitaalisten pitkäaikaissäilytyspalveluiden kokonaisarkkitehtuuri. 2023.

Muut kuin kansalliset ratkaisut

- Kansainväliset data-arkistot tutkimusaineistoille
- Kaupalliset arkisto- ja kokoelmanhallintapalvelut, esimerkiksi Innofactorin Dynasty-arkisto, Disecin Yksä, CommunicationPron CollectionPro, Valoron sähköinen arkistointipalvelu, Triplan Arkisto...
- Ole tarkka mediapankin, kokoelmanhallinnan ja arkiston palvelujen kuvauksissa ja eroissa!
- Xamkilla käytössä Disec Oy:n Yksä sähköinen arkisto. Esittely.

Keskustelutärpit

Mitä sähköisiä pitkäaikaissäilytyksen palveluja (säilytysratkaisu, kuvailu) tunnette ja/tai olette käyttäneet?

Mitä aineiston avaamispalveluja (hakupalvelut, käyttöön saaminen) tunnette ja/tai olette käyttäneet?

Arviointia niistä.

Mitä pitää ottaa huomioon digitoidun aineiston säilytyksen ja (mahdollisen) avaamisen ratkaisuihin?

Onnistuneita ja varoittavia esimerkkejä?

La 13.4. ohjelma. Digitoinnin kehittäminen ja IT

9-9:45 Lopputöiden tilannekatsaus

tauko

10-11 Mikko Knutas, KA: Digitointi ja tietoturva.

lounastauko

12-14:15 Mikko Lipsanen ja Ilkka Jokipii, KA. Yhteisesitys:
Tekoäly asiakirjahallinnassa.

Tauko noin klo 13.

Pienryhmäkeskustelua

Esitys on toteutettu osana Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk:n, Ammattiopisto Samiedun ja Kansallisarkiston yhteishanketta JoDi-Joustavat koulutus ja työelämäpolut tulevaisuuden digitoitiosajille (ESR+ 2023-2025).

**Euroopan unionin
osarahoittama**

